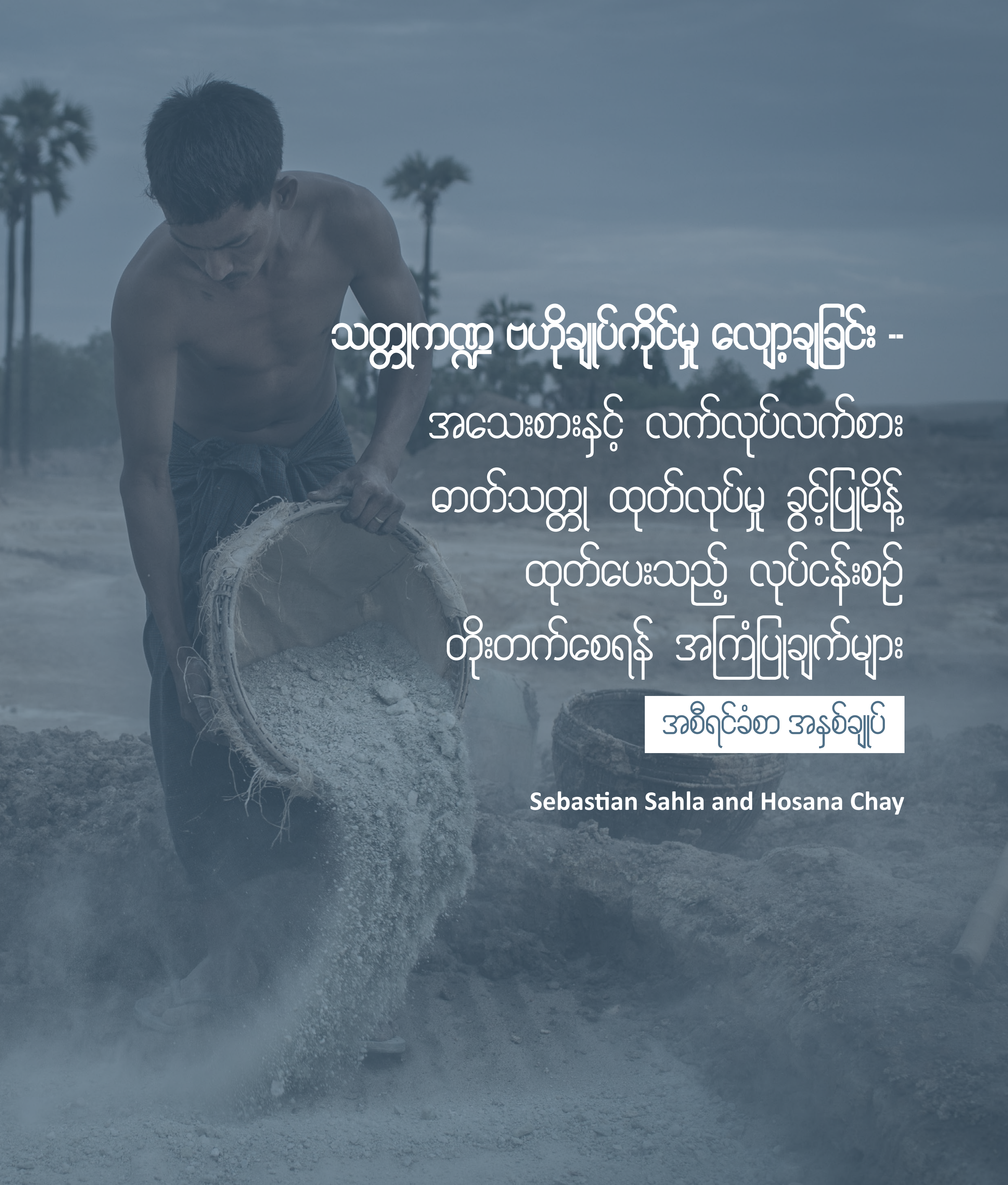

သတ္တုကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း -- အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှု ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် တိုးတက်စေရန် အကြံပြုချက်များ

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

Sebastian Sahla and Hosana Chay

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၉

Natural Resource Governance Institute

အဓိက အချက်များ

- အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှု ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးခွင့်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ ကောင်းစွာ စီမံနိုင်ခဲ့ပါက ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းသည် တူးဖော်သူများ၊ ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ခြင်းကြောင့် နစ်နာရသည့် ရပ်ရွာများ လိုလားချက်၊ ပူပန်မှုများနှင့် ပို၍နီးစပ်သည့် အစိုးရ မူဝါဒများကို ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်သည်။

- ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်မှု ကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အလေးအနက် သတိထားရမည့် ကိစ္စများ ထွက်ပေါ်လာသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အသစ်များ တိုးလာသော်လည်း ၎င်းတာဝန် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးချနိုင်ရန် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များ အားနည်းနေသည်။ ဥပဒေ သတ်မှတ်ချက်များသည် ဝေဝါးပြီး၊ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆန့်ကျင်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခွင့်ပြုမိန့် ချပေးရန် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စံသတ်မှတ်ချက်၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုပ်ငန်းဌာနများ၏ တာဝန်များကို တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ လက်ရှိ အခြေအနေအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မှားယွင်းစီမံမှုများကို ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းကြောင့် လူမှုဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကာအကွယ် ပေးသည့် သတ်မှတ်ချက်များ မရှိဘဲနှင့် ခွင့်ပြုမိန့်များ ချထားပေးခြင်းကို မြင့်တက်လာစေ နိုင်သည်။ အကြီးစား ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ခြင်းနှင့် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအနေဖြင့် အသေးစား၊ လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ရပ်ရွာများ၏ အခြေအနေကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးနိုင်သည်။

- ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် ဆုံးရှုံးမှုများကို ရှောင်ရှားရန် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် အလျင်အမြန် လှုပ်ရှားရန် လိုသည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးရာတွင် အသုံးပြုသည့် စံနှုန်းများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်သည့် ဌာန အစုအဖွဲ့များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ခြင်း၊ ခွင့်ပြုမိန့်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ စီမံခြင်းနှင့် သိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် ပို၍ထိရောက်သည့် စနစ်များ ထားရှိခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တရားဝင်လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်စေရန် မဟာဗျူဟာ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် အလေ့အကျင့်ကောင်းများဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် စောင့်ကြည့် ထိန်းကျောင်းသည့် အစုအဖွဲ့များမှာ အလွှန်အရေးပါသည်။

Cover image: Artisanal copper miner in Sagaing, by Lauren DeCicca for NRGI

အနှစ်ချုပ်

မကြာသေးမီက ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခဲ့သော သတ္တုကဏ္ဍ ဥပဒေမူဘောင်တွင် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်မှု ခွင့်ပြုမိန့်ချထားခြင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုသို့ ခွဲပေးခဲ့သည်။ မြန်မာ့ သတ္တုတူးဖော်သည့်ကဏ္ဍ စီမံမှု တိုးတက်လာစေရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲကိုလည်း အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသည်။ လက်ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရသည်။ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်သူများ၏ အခြေအနေ မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရေးနှင့် ဒေသခံ စတိတ်ဟိုဒါများ ပြောရေးဆိုခွင့် ရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများကို လက်လွှတ်နိုင်ရဖွယ် ရှိသည့်သဘော ဖြစ်သည်။ ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိသည့် အခက်အခဲများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများနှင့် စောင့်ကြည့်ရေး အစုအဖွဲ့များမှ ရှောင်ရှား ကျော်ဖြတ်ရာတွင် လက်တွေ့ကျသည့် လမ်းညွှန်ချက် တစ်ခုအနေဖြင့် ယခုစာတမ်းကို The Natural Resource Governance Institute (NRGI) မှ ပြုစုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကို အဓိက ပံ့ပိုးပေးသည့် ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် ဒေါ်လာသန်းနှင့်ချီ လည်ပတ်နေပြီး လူသန်းပေါင်းများစွာ၏ ဘဝကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေကြောင်း ကျွမ်းကျင်သူများက ခန့်မှန်းထားသည်။ လက်လုပ်လက်စား၊ အသေးစား သတ္တုတူးဖော်မှု အများအပြားရှိသည့် နိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း တရားမဝင် ဆောင်ရွက်မှု အများအပြားနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ တူးဖော်သူ အများစုမှာ အစိုးရထံမှ ခွင့်ပြုမိန့် မရပဲ တူးဖော်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှု ကဏ္ဍ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဝန်းကျင် ဆိုးရွားဝါး နစ်နာမှုများ၊ စီမံမှု ဆိုင်ရာ အခက်အခဲများနှင့် ဆက်နွယ်နေသည်။

ဓာတ်သတ္တုကဏ္ဍ ဥပဒေမူဘောင်ကို အစဉ်အဆက် ဗဟိုမှ တင်းကျပ်စွာ ချုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ အစိုးရမူဝါဒတွင် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍကို လုံးဝ လျစ်လျူရှုထားသည်။ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့်အတူ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေ၊ ၂၀၁၈ သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများသည် အစိုးရ၏ ကဏ္ဍစီမံပုံ အပြောင်းအလဲ ကြီးကြီးမားမား ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ ခွင့်ပြုမိန့်များ ချထားပေးနိုင်ခွင့်နှင့် အခွန်ကောက်ယူခွင့် ရှိလာသည်။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ခွင့်ပြုမိန့် စိစစ်ရေးအဖွဲ့မှ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်မှု ခွင့်ပြုမိန့်များ ထုတ်ပေးသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး သယံဇာတ ဝန်ကြီးများသည် ယင်းအဖွဲ့များ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ အဖွဲ့တွင် အစိုးရဌာန အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်မှု ဇုန်ကို သတ်မှတ်ထားပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများကို ယင်းဇုန်အတွင်း ကျရောက်သည်များကိုသာ ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးရန် တိုက်တွန်းထားသည်။ (အတိအကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ) ယင်းသတ်မှတ်ချက်အပြင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအနေဖြင့် ခွင့်ပြုမိန့် ချထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဥပဒေတွင် အနည်းငယ်သာ ဖော်ပြထားသည်။

လက်တွေ့တွင် ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားခြင်း၊ လက်ခံခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဆင့်များစွာ ပါဝင်ပြီး၊ ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၊ မြို့နယ်အဆင့်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများ ပါဝင်သည်။ လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ရှုပ်ထွေးသည်၊ ပွင့်လင်းမှု မရှိပဲ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုနှင့်တစ်ခုလည်း တူညီမှု မရှိပါ။ ယခု စာတမ်းပြုစုနေစဉ်အတွင်း ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အများစုသည် လျှောက်လွှာများကို စတင်လက်ခံနေပြီ ဖြစ်သော်လည်း ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးမှု အပိုင်းတွင် တိုးတက်မှု နှေးကွေးနေဆဲဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် ၂၀၁၈ သြဂုတ်မှ ၂၀၁၉ မတ်လဆန်းပိုင်းထိ လျှောက်လွှာပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်ကို လက်ခံရရှိခဲ့သော်လည်း ၎င်းကာလအတွင်း ခွင့်ပြုမိန့် တစ်ခုမှ ချထားပေးခြင်း မရှိခဲ့ပါ။

ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် ဥပဒေစည်းကြပ်မှုကို လုပ်ကွက်များနှင့် နီးနီးနားနားတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် ကဏ္ဍစီမံမှုကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။ နိုင်ငံတကာ

အတွေ့အကြုံများအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် တရားဝင် တူးဖော်မှုကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် အလျင်အမြန် ဖြစ်ပေါ်စေ၊ ကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေသည်။ နစ်နာရသည့် ရပ်ရွာများ၏ လိုလားချက်နှင့် နီးစပ်သည့် အစိုးရ မူဝါဒများကို ပေါ်ထွက်စေသည်။ သတ္တုတူးဖော်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဗဟိုမှ တင်းကျပ်စွာ ချုပ်ကိုင်ထားသည့် အာဏာရှင်စနစ်မှ ပြည်နယ်များသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ လွှဲအပ်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် အစိတ်အပိုင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အရည်အသွေးနှင့် အရင်းအမြစ်များ စုစည်းတည်ဆောက်မှုကို အထောက်အကူပြုသည်။ ရေရှည်တွင် ဆယ်စုနှစ်ချီ ဖြစ်နေသည့် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကို အဆုံးသတ်ရန်အတွက် အဓိက အကြောင်းအရာဖြစ်သော ဖက်ဒရယ်ကို ဦးတည်သည့် လမ်းကြောင်းအတွက် အစပျိုးပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချသည့်ပုံစံသည် ဖော်ပြခဲ့ပါ ကောင်းကျိုးရလဒ်များကို လက်လွတ်ရမည့် အနေအထား ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အသစ်များ ရရှိလာသော်လည်း ၎င်းလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးချနိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များ ရှိမနေပါ။ ဥပဒေ သတ်မှတ်ချက်များသည် တိကျမှုမရှိ၊ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဖီလာနေပြီး ဌာနဆိုင်ရာများ၏ တာဝန်များကိုလည်း တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချသူများကို ထိထိရောက်ရောက် ထောက်ပြ စိစစ်မှုလည်း မရှိသောကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် –

- **အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လူတစ်စု ကောင်းစားရေးကို ဦးတည်စေခြင်း** – ပြည်ထောင်စုအဆင့် သတ္တုတူးဖော်မှုကဏ္ဍ စီမံမှုတွင် အဂတိလိုက်စားမှု ကိစ္စသည် အခက်အခဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအဆင့်တွင် ယင်းပြဿနာများကို ထပ်မံဖြစ်ပွားစေ၊ ပို၍ ဆိုးသွားစေနိုင်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှုပ်ထွေး နှေးကွေးပြီး ပါဝင်သည့် အစုအဖွဲ့ အများအပြား ရှိသည်။ ဌာနများ၏ တာဝန်များနှင့်၊ လျှောက်လွှာသုံးသပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စံနှုန်းများမှာ ရှင်းလင်းမှု မရှိပါ။ လျှောက်ထားမှုကို အတည်ပြုရန် တာဝန်ရှိသူများ လာဘ်ငွေတောင်းခြင်းများ ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။ မြို့နယ်အဆင့် စိစစ်မှုတွင် အများဆုံး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။

- **နှောင့်နှေးမှုနှင့် မှားယွင်းစီမံမှုများကို မြင့်တက်စေခြင်း** – ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးမှ ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် အလုပ်မဖြစ်မှုများ၊ မှားယွင်းစီမံမှုများ ဖြစ်ရန် အလားအလာ အလွန်များသည်။ စွမ်းဆောင်ရည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်သူ များခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကြား ညှိနှိုင်းမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ခွင့်ပြုမိန့် ရရှိရန် ကာလရှည် စောင့်ရခြင်းကို ဖြေဆိုသူများက တညီတညွတ်တည်း စောဒက တက်ကြသည်။ တရားဝင်တူးဖော်မှု ရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို စိတ်ဝင်စားစေရန် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၏ သက်ရောက်မှုများကို အားနည်းသွားစေနိုင်သည်။

- **ခွင့်ပြုမိန့် ထုတ်ပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး တသမတ်တည်း ဖြစ်ရန် ဆောင်ရွက်မှုကို ရှုပ်ထွေးစေခြင်း** – နိုင်ငံအဆင့် ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင် မှတ်ပုံတင်မြေပုံစနစ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန် စီစဉ်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပို၍ ပွင့်လင်းမြင်သာစေမည်ဖြစ်ပြီး ထိရောက်မှုလည်း အားကောင်းစေမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးရှိ ဌာနဆိုင်ရာများကြား စနစ်များ မတူညီခြင်းသည် တစ်နိုင်ငံလုံး စနစ်တစ်ခု စုပေါင်း အသုံးပြုရန်အတွက် ရှုပ်ထွေးမှု ဖြစ်စေသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် ပထဝီ အချက်အလက်စနစ် (GIS) ကို အသုံးမပြုကြသဖြင့် ခွင့်ပြုမိန့် ထပ်ခြင်းများကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။

- **ကဏ္ဍကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူမှုဝန်းကျင်၊ သဘာဝဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုများ ကုစားနိုင်မှု မရှိခြင်း** – လူမှုဝန်းကျင်၊ သဘာဝဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုများ စီမံခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး အမှန်တကယ် အသုံးတည့်သည့် ဥပဒေမူဘောင် မရှိပါ။ တူးဖော်သူများအတွက် သတ်မှတ်ထားချက်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆန့်ကျင်နေသည်၊ လက်တွေ့မဆန်သဖြင့် လျစ်လျူရှု ချောင်ထိုးခံနေရသည်။ တူးဖော်သူများအနေဖြင့် နှစ်ရှည် ခွင့်ပြုမိန့်အတွက်ဖြစ်စေ ကျသင့်သည့် အခွန်အခများ၊ အခကြေးငွေများကို တစုတပေါင်းတည်း ပေးစေခြင်းသည် တာဝန်ရှိသူများမှ ၎င်းတို့ ကြီးကြပ်နိုင်သည့် ပမာဏထက် များသည့် ခွင့်ပြုမိန့်များ ထုတ်ပေးခြင်းကို ဦးတည်စေနိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှု ဦးစီးဌာနတွင် စွမ်းဆောင်ရည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အချိတ်အဆက်မရှိခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးသည့် သတ်မှတ်ချက်များ အလုံအလောက် ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိပဲ ခွင့်ပြုမိန့် အများအပြား ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

- **အကြီးစား တူးဖော်ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားခြင်း** – အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်ခွင့်ပြုမိန့်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးမှ ထုတ်ပေးပြီး အလတ်စားနှင့် အကြီးစား ခွင့်ပြုမိန့်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ ဆက်လက်ချုပ်ကိုင်ထားခြင်းကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ပို၍ရှုပ်ထွေးရသည်။ အလုပ်ဖြစ်သည့် ညှိနှိုင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်များ မရှိပါက အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်သူများနှင့် အကြီးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကြား လုပ်ကွက်ထပ်ခြင်းများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ပဋိပက္ခများကို ပေါ်ပေါက်စေနိုင်ပြီး၊ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှုကို တရားဝင်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ အကြီးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ ယုံကြည်မှုကိုလည်း လျှော့ကျစေနိုင်သည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပို၍ထိရောက်စွာ စီမံနိုင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကြီးများ ပြုလုပ်ရန် လိုသည်။ အစိုးရ အဆင့်ဆင့်ကြား နီးစပ်စွာ ညှိနှိုင်းမှု လိုအပ်ပြီး အချိန်ယူရမည့် ရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသည့် အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အချိန်မဆိုင်းပဲ၊ စည်းချက်ညီ ဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်း ပြုလုပ်နေရန် လိုသည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် လုပ်ငန်းများသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများကို လက်ရှိ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဥပဒေမူဘောင် အကန့်အသတ် အတွင်းမှ ၎င်းတို့ တာဝန်များအား ထိရောက်စွာ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစွာနှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။

ကယားပြည်နယ်မှ လက်လုပ်လက်စား သံဖြူ တူးဖော်သူများ၊ ဓာတ်ပုံ ယုယုမြင့်သန်း

သုံးသပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စံနှုန်းများနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ပြီး ချပြပါ။

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများမှ လျှောက်လွှာများ သုံးသပ်မှု ဆောင်ရွက်ပုံ အတိအကျ သို့မဟုတ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားချက် လုံလုံလောက်လောက် မရှိပါ။ ထိုအချက်သည် အဂတိလိုက်စားမှု၊ မှားယွင်းစီမံမှုနှင့် နှောင့်နှေးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် –

- လျှောက်လွှာသုံးသပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မူဘောင် သတ်မှတ်ပါ။ ဦးရာလူစနစ်ကို ကျင့်သုံးပါ။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တရားမဝင် တူးဖော်မှု ပြုလုပ်နေသူများနှင့် ဒေသခံ ရပ်ရွာများကို အကာအကွယ်ပေးသည့် သတ်မှတ်ချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

- သုံးသပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်တစ်ခုခြင်းစီတွင် ပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းများကို အသေးစိတ် သတ်မှတ်ပါ။ တာဝန်ရှိသူများ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည့် လုပ်ငန်းများကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပေးရမည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအနေဖြင့် ပါဝင်သည့် အဆင့်များကို လျှော့ချပြီး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရိုးရှင်း

လွယ်ကူအောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- ပါဝင်သည့် ဌာနအစုအဖွဲ့များနှင့် ၎င်းတို့၏ တာဝန်များကို အတိအကျ သတ်မှတ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်သူ အရေအတွက်ကို လျော့ချကာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရိုးရိုးစင်းစင်း ဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
- သုံးသပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ် တဆင့်ခြင်းအလိုက် ပြီးဆုံးရမည့် အချိန်ကာလကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ပါ။
- ရှင်းလင်းသည့် ဥပဒေကို အခြေခံ၍ ဓမ္မဓိဌာန်ကျသည့် စံနှုန်းများကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ပါ။

ခွင့်ပြုမိန့်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ စီမံရန် နှင့် သိမ်းဆည်းမည့် စနစ်များ သတ်မှတ်ပါ။

လေ့လာမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် စာရင်းစာအုပ်၊ အီလက်ထရောနစ်စာရင်းမှတ်တမ်းများ အသုံးပြုပြီး ခွင့်ပြုမိန့်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို စီမံကြသည်။ ၎င်းသည် အခြေခံကောင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးသည် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ပုံနှင့် လိုက်ဖက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် –

- နိုင်ငံအဆင့် ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင် မှတ်ပုံတင် မြေပုံစနစ်နှင့်အညီ စာရင်းစာအုပ်တွင် လျှောက်လွှာများကို ပုံမှန် မှတ်တမ်းတင်ပါ။ ဦးရာလူစနစ် ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် လျှောက်လွှာ လက်ခံရရှိသည့် အချိန် အတိအကျကိုပါ မှတ်တမ်းတင်ရန် လိုသည်။
- ခွင့်ပြုမိန့် မှတ်တမ်းစာရင်းပုံစံကို နိုင်ငံအဆင့် ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင် မှတ်ပုံတင်မြေပုံစနစ် သတ်မှတ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ခွင့်ပြုမိန့်များ မြေပုံထုတ်ရာတွင် တူညီသည့် GIS ကိုဩဒိနိတ်များ အသုံးပြုခြင်း အပါအဝင် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြင်ဆင်ပါ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းသည် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် မှားယွင်းစီမံမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိခြင်းဖြင့် ယင်းကိစ္စများကို လျော့ကျစေနိုင်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် –

- သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ငန်းစဉ် အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြထားသည့် စာရွက်စာတမ်းများ၊ သုံးသပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စံနှုန်းများနှင့် အချိန်ကန့်သတ်ချက်၊ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ တာဝန်များကိုလည်း အများပြည်သူ လေ့လာနိုင်ရန်၊ သဘောပေါက်ရန် စီစဉ်ပေးရမည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် ၎င်းစာရွက်စာတမ်းများကို အတိုချုပ် ပြုစုပြီး၊ ထိထိရောက်ရောက် ဖြန့်ဝေထားရမည်။
- စာရင်းစာအုပ် မိတ္တူ နှင့် ခွင့်ပြုမိန့် မြေပုံများကို အများပြည်သူ လေ့လာနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ရမည်။
- ဆောင်ရွက်ဆဲ ခွင့်ပြုမိန့်၊ လျှောက်ထားသည့် ခွင့်ပြုမိန့်များအတွက် ခွင့်ပြုမိန့် စာရင်းမှတ်တမ်း (spreadsheet) မှ အချက်အလက်များကို အနှစ်ချုပ်၍ ပုံနှိပ် ထုတ်ပြန်ပေးရမည်။
- အခွန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး ပုံနှိပ်ထုတ်ပြန်မှုများ ပုံမှန် ပြုလုပ်ပေးရမည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများနှင့် ညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ပြီး ခွင့်ပြုမိန့် ထပ်နေခြင်း၊ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်သူများနှင့် အကြီးစား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကြား ပဋိပက္ခ မရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။ အနာဂတ်တွင် ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင် မှတ်ပုံတင် မြေပုံစနစ် (cadaster) က ၎င်းပြဿနာများကို ပြေလည်စေမည်ဖြစ်သည်။

ရေတိုတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် –

- အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှုဇုန် ပြင်ပတွင် ခွင့်ပြုမိန့် မထုတ်မီ ပြည်ထောင်စု အစိုးရမှ အတည်ပြုချက် ရယူရမည်
- စမ်းသပ်ရှာဖွေရေး ကုမ္ပဏီများ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းပြီး အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှုအတွက် သင့်တော်သည့် နေရာများကို ဖော်ထုတ်ရမည်
- အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှုနှင့် အကြီးစား ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ အတူတကွ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် နည်းလမ်းဖော်ထုတ်ရမည်။

တရားဝင် တူးဖော်မှုကို အားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အရှိန်မြှင့် ဆောင်ရွက်ရန်

တရားဝင်တူးဖော်မှုကိုအားပေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို စိတ်ဝင်စားလာစေရန် ခွင့်ပြုမိန့်ချ ထားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်ဆန်၊ ရိုးရှင်း၊ ငွေကုန်ကြေးကျ သက်သာရမည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ အနေဖြင့် –

- ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားပုံကို တူးဖော်သူများ နားလည်လာစေရန် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ ပြုလုပ်ရမည်၊ အချိန်နှင့် ငွေကြေးကုန်ကျမှုကို လျှော့ချနိုင်သည့် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုရမည်။
- တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အရှိန်မြှင့်ရန် ရေရှည်စီမံချက်များ ချမှတ် အကောင် အထည်ဖော်ရမည်။ လျှောက်လွှာပုံစံများကို ရိုးရှင်းလွယ်ကူအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စံနှုန်းများနှင့် လျှောက်လွှာတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ တူးဖော်သူများကို စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ခြင်း အထောက်အပံ့များ ပေးခြင်း၊ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှု သမဝါယမ ဖွဲ့စည်းမှုများကို အားပေးခြင်း အစရှိသဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်။

သတ္တုတူးဖော်သည့် ကဏ္ဍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် ပေါ်ပေါက်လာသည့် အခက်အခဲ များကို နားလည်ပြီး၊ စီမံမှုများ ပြုလုပ်ရန်မှာ မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်ထောင်စု၊ ဒေသအဆင့် အသီးသီးမှ သက်ဆိုင်ရာ စတိတ်ဟိုဒါများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းမှ ရရှိ လာနိုင်သည့် ကောင်းကျိုးများကို လက်လွှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အလေ့အကျင့်ကောင်းများ စာရင်း (Good practice checklist)

လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ	• ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်လွှာများအတွက် ဦးရာလူစနစ်ကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်း ရှိပါသလား။ • ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် လျှောက်လွှာ သုံးသပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို သတ်မှတ်ထားပါသလား။ • သုံးသပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်သည့် အစုအဖွဲ့ တစ်ခုခြင်းစီ၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားပါသလား။ • လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ဆင့်ခြင်းစီ၏ ကြာချိန်ကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားပါသလား၊ လက်တွေ့ကျသည့် သတ်မှတ်ချက် ဖြစ်ပါသလား။	• ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများ လျှောက်လွှာ စိစစ်ရာတွင် စာရင်း (checklists) အသုံးပြုပါသလား။ • ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ လိုက်နာမှု ရှိမရှိ စစ်ဆေးပါသလား။ • ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် မြေယာ အခွင့်အရေးကို စစ်ဆေးပါသလား (ရိုးရာ ဓလေ့ထုံးတမ်း အခွင့်အရေးများ) • ဦးရာလူစနစ်ဖြင့် ခွင့်ပြုရာတွင် ခွင့်ပြုချက်မရပဲ တူးဖော် နေသည့် တူးဖော်သူများ နှင့်/သို့မဟုတ် ဒေသခံများ အတွက် အကာအကွယ်ပေးသည့် သတ်မှတ်ချက်များ ပါဝင်ပါသလား။ • လျှောက်ထားသူများအနေဖြင့် တိုင်ကြားခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသလား။
စနစ်များ	• စာရင်းစာအုပ်တွင် ရေးမှတ်ထားသည့် အချက်အလက်နှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ် စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားမှုသည် နိုင်ငံအဆင့် ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင် မှတ်ပုံတင် မြေပုံစနစ် သတ်မှတ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိပါသလား။ • လျှောက်လွှာ လက်ခံပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် စာရင်းစာအုပ်တွင် မှတ်တမ်းတင်ပါသလား။ • လျှောက်လွှာတစ်ခုခြင်းစီအတွက် နံပါတ်စဉ် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုမိန့် နံပါတ် ပေးပါသလား။ • လျှောက်လွှာ လက်ခံရရှိသည့် နေရက်၊ အချိန်တို့ကို နာရီ မိနစ်နှင့်တကွ အတိအကျ ရေးမှတ်မှု ရှိပါသလား။	• လျှောက်လွှာရှင်များကို စာရင်းစာအုပ်တွင် ပြန်လည် လက်မှတ်ရေးထိုးမှု ပြုလုပ်စေပါသလား။ • နေရက်နှင့် အချိန် ရိုက်နှိပ်ထားသည့် လက်ခံဖြတ်ပိုင်းကို လျှောက်ထားသူသို့ ထုတ်ပေးပါသလား။ • လျှောက်လွှာ လက်ခံပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဒစ်ဂျစ်တယ် ခွင့်ပြုမိန့် စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းပါသလား။ • ခွင့်ပြုမိန့်ပါ ကိုဩဒိနိတ်များ မှတ်တမ်းတင်ရန် Myanmar 2000 UTM စနစ် မြေပုံကို အသုံးပြုပါသလား။
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု	• သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတို့၏ ဥပဒေများ၊ စည်းကမ်းများ၊ ကြေညာချက်များ (အပြည့် အစုံ၊ အကျဉ်းချုပ်) ကို အစိုးရ ရုံးများ၊ အွန်လိုင်းတွင် ပြည်သူများ လေ့လာနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ထားပါသလား။ • လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ သုံးသပ်မှု စံနှုန်းများ၊ ဌာနအလိုက် တာဝန်များကို အစိုးရ ရုံးများ၊ အွန်လိုင်းတွင် ပြည်သူများ လေ့လာနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ထားပါသလား။ • ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တာဝန်ရှိသူများသည် ကိုယ်ကျိုး စီးပွား ပတ်သက်မှု ကင်းရှင်းကြောင်း ကြေညာရန် လိုပါသလား	• စာရင်းစာအုပ်၊ ခွင့်ပြုမိန့်ဆိုင်ရာ မြေပုံများကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ရုံးများတွင် အများပြည်သူ လေ့လာနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်ထားပါသလား။ • လျှောက်ထားဆဲ ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးပြီးဖြစ်သော ခွင့်ပြုမိန့်၊ သက်တမ်းလွန် ခွင့်ပြုမိန့်များ စာရင်းကို အစိုးရ ရုံးများနှင့် အွန်လိုင်းတွင် အချိန်မှန် ထုတ်ပြန်မှု ပြုလုပ်ပါသလား။ • ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အခွန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပုံမှန် မှတ်တမ်းတင် ထုတ်ပြန်မှု ပြုလုပ်ပါသလား။
ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	• လျှောက်လွှာသုံးသပ်မှု မပြုလုပ်မီ ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားသည့် နေရာများသည် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှု ဇုန်အတွင်း ကျရောက်နေမှု ရှိမရှိကို စစ်ဆေးပါသလား။ • အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှုဇုန် ပြင်ပသို့ ရောက်ပါက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရသည် လျှောက်လွှာသုံးသပ်မှု မပြုလုပ်မီ ပြည်ထောင်စု အစိုးရထံမှ ကင်းရှင်းကြောင်း ထောက်ခံချက် ရယူပါသလား။	• လျှောက်ထားဆဲ ခွင့်ပြုမိန့် ချထားပေးပြီးဖြစ်သော ခွင့်ပြုမိန့်၊ သက်တမ်းလွန် ခွင့်ပြုမိန့် အစရှိသည့် ခွင့်ပြုမိန့်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပြည်ထောင်စု အစိုးရသို့ ပေးပို့ပါသလား။ • ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ အကြီးစား ထုတ်လုပ်မှု ကုမ္ပဏီ၊ အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား ထုတ်လုပ်မှု ဇုန်အဖြစ် သတ်မှတ်မှု ပြုလုပ်ပါသလား။
တရားဝင် တူးဖော်မှုကို အားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်	• လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ သုံးသပ်မှု စံနှုန်း၊ ဌာနများ၏ တာဝန်၊ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ကြာချိန်တို့ကို တူးဖော်သူများ သိရှိအောင် ဖိဖိစီးစီး ဖြန့်ချီမှု ပြုလုပ်ပါသလား။ • တူးဖော်သူများ လျှောက်လွှာရရှိရန် ဖိဖိစီးစီး ဆောင်ရွက်မှု ရှိပါသလား။	• ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုအတွက် ဌာနဆိုင်ရာမှ ငွေကြေး စိုက်ထုတ် သုံးစွဲပါသလား။ (လျှောက်ထားသူကို ပေးဆောင်စေခြင်းအစား)

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ယခုစာတမ်းအတွက် သုတေသန ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် အကြံပြု ပါဝင်ပေးခဲ့ကြသည့် အစိုးရ၊ လုပ်ငန်းရှင်၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ခေါင်းဆောင်များကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စတိတ်ဟိုဒါစုံ ပါဝင်သည့် ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဖိတ်ကြား ပေးခြင်း၊ သတင်း အချက်အလက်များ၊ အမြင်သဘောထား များကို ပြောပြပေးခဲ့သည့် Myanmar Alliance for Transparency and Accountability ၊ Transparency and Accountability Network of Kachin State နှင့် Myanmar Centre for Responsible Business တို့ကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ Richard Batchelor ၊ Audrey Gaughran ၊ Ben Hardman ၊ Benjamin Katz ၊ Chorn Nak ၊ Enrique Ortega Girones ၊ Adam Rolfe ၊ Amir Shafaie ၊ Patience Singo ၊ Carol Sivpey Te နှင့် Charles Young တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စာတမ်းပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း၊ အချောသတ်ခြင်း ကိစ္စများတွင် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် အကူအညီများ ပေးခဲ့သည့် Matthieu Salomon ၊ Nicola Woodroffe နှင့် မော်ထွန်းအောင် တို့ကိုလည်း အထူး ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

Sebastian Sahla သည် NRGI မှ အကြံပေး ဖြစ်သည်။ ယခင်က NRGI မြန်မာနိုင်ငံ ရုံးတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

Hosana Chay သည် NRGI မြန်မာနိုင်ငံ ရုံးမှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

This publication was jointly funded the U.K. government. The opinions, findings and conclusions stated herein are those of the authors and do not necessarily reflect those of the U.K. government.

UKaid
from the British people

လွတ်လပ်ပြီး အကျိုးအမြတ် မရှာဖွေသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သော သဘာဝ သယံဇာတအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု အကြံပေး အဖွဲ့ (Natural Resource Governance Institute) သည် ပြည်သူများ မိမိတိုင်းပြည်မှ ထွက်သော ရေနံ၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့ နှင့် သတ္တုတွင်းထွက်များ ကြွယ်ဝမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို သိရှိနားလည်စေရန် လက်တွေ့ အသုံးချ သုတေသနပြုခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း နှင့် စည်းရုံးရေး ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ကူညီပေးပါသည်။
ထပ်မံလေ့လာရန် – www.resourcegovernance.org

Natural Resource Governance Institute
Oil, gas and mining for development